

1 Kādas lietu tiesības (in rem) var rasties mantošanas ceļā saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem?

Saskaņā ar Luksemburgas tiesību aktiem nav īpašu lietu tiesību, kas šā jautājuma nozīmē var "izrietēt" no mantošanas. Tomēr ir lietu tiesības, kas var būt saistītas ar mantošanu jeb, citiem vārdiem sakot, ko var *nodot* nāves gadījumā.

Tās ir šādas: īpašumtiesības Civillkodeksa (*Code civil*) 544. panta un turpmāko pantu nozīmē un servitūti minētā kodeksa 637. panta un turpmāko pantu nozīmē.

Īpašumtiesības, kā tās definētas Civillkodeksa 544. pantā, ir tiesības turēt īpašumā un izmantot īpašumu, ja vien tas netiek izmantots ar normatīvajiem aktiem aizliegtā veidā vai radot traucējumus, kas pārsniedz normālos apkaimes trokšņus un tādējādi izjauc līdzsvaru starp līdzvērtīgām tiesībām. Saskaņā ar Civillkodeksa 546. pantu tiesības uz īpašumu (kustamu vai nekustamu) sniedz īpašniekam tiesības uz visu, kas tiek radīts ar attiecīgo īpašumu, un visu, kas ir dabiski vai mākslīgi saistīts ar attiecīgo īpašumu (pieauguma tiesības). Saskaņā ar Civillkodeksa 711. pantu tiesības uz īpašumu var būt iegūtas un nodotas mantošanas ceļā.

Servitūts Civillkodeksa 637. pantā ir definēts kā apgrūtinājums, kas noteikts kādam īpašumam par labu cita īpašniekam piederošam īpašumam un šāda īpašuma izmantošanai. Saskaņā ar Civillkodeksa 639. pantu servitūts var izrietēt no īpašuma dabiskās situācijas (sk. Civillkodeksa 640. pantu un turpmākos pantus), no pienākumiem, kas noteikti ar likumu (sk. Civillkodeksa 649. pantu) vai no īpašnieku savstarpējas vienošanās (sk. Civillkodeksa 686. pantu un turpmākos pantus).

Attiecībā uz pēdējo minēto servitūtu kategoriju — īpašnieki principā var nodibināt servitūtus, ko viņi uzskata par atbilstošiem, attiecībā uz saviem īpašumiem vai par labu saviem īpašumiem, ja vien nodibinātie pakalpojumi netiek piemēroti personai vai par labu personai, bet tiek piemēroti tikai zemei un par labu zemei, un ar nosacījumu, ka šādi pakalpojumi nekādā ziņā nav pretrunā sabiedriskajai kārtībai (Civillkodeksa 686. panta pirmā daļa). Saskaņā ar minētajiem noteikumiem var nodibināt servitūtus attiecībā uz ēku vai zemes izmantošanu (687. panta pirmā daļa). Turklāt šādi servitūti var būt pastāvīgi (pastāvīga izmantošana bez nepieciešamības pēc cilvēka iejaukšanās, piemēram, ūdens caurules, kanalizācijas caurules, skata ietaises u. c.) vai nepastāvīgi (ir nepieciešama cilvēka iejaušanās, lai tos varētu īstenot, piemēram, ceļa tiesības, ūdens smelšanas tiesības; sk. Civillkodeksa 688. panta pirmo daļu).

Būtu arī jānorāda, ka servitūti var būt acīmredzami, piemēram, par tiem liecina ārējas konstrukcijas, vai tādi, kas nav acīmredzami, proti, tādi, par kuru esību neliecina ārējas pazīmes (Civillkodeksa 691. panta pirmā daļa). Pastāvīgus un acīmredzamus servitūtus var iegūt uz akta pamata vai vairāk nekā uz 30 gadus ilga valdījuma pamata (Civillkodeksa 690. pants), savukārt pastāvīgus servitūtus, kas nav acīmredzami, un nepastāvīgus servitūtus var nodibināt tikai uz akta pamata (Civillkodeksa 691. panta pirmā daļa). Servitūts izbeidzas, kad zeme, kam tas noteikts, un zeme, kurai par labu tas noteikts, ir vienas un tās pašas personas turējumā (Civillkodeksa 705. pants).

Lai uzskaitījums būtu pilnīgs, būtu jāmin arī turpmāk izklāstītās lietu tiesības, uz kurām attiecas īpaši noteikumi, ja persona, kura tās izmantojusi savas dzīves laikā, nomirst.

Saskaņā ar Civillkodeksa 617. pantu **lietojuma tiesības** izbeidzas, kad lietotājs nomirst dabīgā nāvē un ja gan lietotājs, gan īpašnieks ir viena un tā pati persona. Otrais gadījums *inter alia* ir tad, ja nāves gadījumā lietotājs iegūst tiesības uz īpašumu, uz kuru viņam bijušas lietojuma tiesības. Civillkodeksa 578. pantā un turpmākajos pantos lietojuma tiesību saturs ir definēts kā tiesības izmantot citai personai piederošu īpašumu tādā pašā veidā, kā to izmantojis īpašnieks, bet lietotājs ir atbildīgs par īpašuma būtības saglabāšanu. Lietojuma tiesības var nodibināt ar likumu vai ar testamentu, tās var būt tiešas, ierobežotas laikā vai nosacītas, un tās var attiekties uz jebkāda veida kustamu vai nekustamu īpašumu.

Visbeidzot, **lietu tiesības**, kas saistītas ar **izmantošanas un apdzīvošanas tiesībām**, kā definēts Civillkodeksa 625. pantā un turpmākajos pantos, izbeidzas tāpat kā lietojuma tiesības.

2 Vai šādas lietu tiesības (in rem) tiek reģistrētas nekustama vai kustama īpašuma reģistrā un, ja tā, vai šāda reģistrācija ir obligāta? Kurā reģistrā vai reģistros tās reģistrē un kādas ir reģistrācijai izvirzītās prasības un piemērotā kārtība?

Lielhercogistē pastāv "nekustamo īpašumu reģistrs", t. i., hipotēku biroji (*bureaux de la conservation des hypothèques*), kur saskaņā ar 1. pantu grozītajā 1905. gada 25. septembra Likumā par nekustamā īpašuma tiesību reģistrāciju (*loi modifiée sur la transcription des droits réels immobiliers du 25 septembre 1905*) tiek reģistrēti visi akti, kas attiecas uz mūža darījumiem saistībā ar tādu nekustamā īpašuma tiesību nodošanu, kuras nav maksājumu priekšrocību tiesības un hipotēkas, neatkarīgi no tā, vai šādi darījumi tiek noslēgti bez atlīdzības vai par atlīdzību. Šāda aktu reģistrācija ir obligāta, proti, tā padara attiecīgās tiesības saistošas pusēm (sk. minētā likuma 11. pantu). Saskaņā ar Luksemburgas tiesu judikatūru jēdziens "tiesības uz nekustamo īpašumu", kas lietots minētā likuma 1. pantā, ietver arī īpašuma servitūtus (Dīkirhes rajona tiesa (*Tribunal d'arrondissement*), 1937. gada 17. februāris).

Būtu arī jānorāda, ka reģistrācijas nolūkā atzīst tikai tiesas lēmumus, autentiskus instrumentus un administratīvus aktus.

Mantošanas gadījumā 1. punktā minētās lietu tiesības, kas var būt īpašuma daļa, tiek nodotas saskaņā ar Civillkodeksu.

Konkrētāk, saskaņā ar Civillkodeksa 724. panta pirmo un otro daļu viss mirušās personas īpašums tiek nodots tās likumīgajiem mantiniekiem, pamatojoties tikai uz mantojuma atklāšanu. Minētie mantinieki pēc mirušās personas nāves var īstenot viņas tiesības un darbības.

Civillkodeksa 1004. pantā minētajā gadījumā, kas attiecas uz vienīgo legatāru, t. i., personu, kurai testators ar testamentāru darījumu nodot visu īpašumu, kas paliks pēc viņa nāves (sk. Civillkodeksa 1003. pantu), viņam ir jāprasa, lai mantinieki, kuriem ir rezervēta noteikta procentuālā daļa īpašuma saskaņā ar tiesību aktiem par neatraidāmajiem mantiniekiem, nodod testamentā iekļauto īpašumu. Saskaņā ar Civillkodeksa 1005. pantu vienīgais legatārs var izmantot testamentā iekļauto īpašumu, sākot no nāves dienas, ja nodošanas pieprasījumu iesniedz gada laikā no minētās dienas. Citos gadījumos šādas izmantošanas tiesības sākas tikai dienā, kad tiek iesniegts pieteikums tiesā, vai dienā, kad nodošana tiek veikta brīvprātīgi. Ja pēc testatora nāves nav mantinieku, kuriem ir rezervēta noteikta procentuālā daļa īpašuma saskaņā ar tiesību aktiem par neatraidāmajiem mantiniekiem, vienīgais legatārs automātiski iegūst īpašumu testatora nāves gadījumā bez vajadzības prasīt tā nodošanu (Civillkodeksa 1006. pants). Visbeidzot, Civillkodeksa 1006. pantā minētajā gadījumā, ja testaments ir hologrāfisks vai aizzīmogots testaments, vienīgajam legatāram īpašuma tiesības piešķir ar rīkojumu, ko izdevis tā rajona pirmās instances tiesas (*tribunal de première instance*) priekšsēdētājs, kurā notikusi mantojuma atklāšana.

Ja mantojumā ir iekļauts viens vai vairāki nekustamie īpašumi, pēc nāves ir jāveic nodošana, pamatojoties uz mantojuma deklarāciju, kas mantiniekiem jāiesniedz Zemes reģistrācijas un īpašumu departamentā (*administration de l'enregistrement et des domaines*). Minētais departaments tad iesniedz deklarācijas kopiju Zemes reģistrācijas un topogrāfijas birojam (*administration du cadastre et de la topographie*) (sk. 10. panta beigās grozītajā 2002. gada

25. jūlija Likumā, ar ko reorganizē Zemes reģistrācijas un topogrāfijas biroju (*loi modifiée du 25 juillet 2002 portant réorganisation de l'administration du cadastre et de la topographie*).

3 Kādas ir ar lietu tiesību (in rem) reģistrāciju saistītās sekas?

Skatīt atbildi uz iepriekšējo jautājumu.

4 Vai ir spēkā īpaši noteikumi un procedūras, lai pielāgotu lietu tiesību (in rem), uz ko persona ir tiesīga saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem, gadījumā, ja tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā persona atsaucas uz attiecīgo tiesību, šāda lietu tiesība (in rem) nav zināma?

Jā. Attiecīgi noteikumi ir ietverti 2015. gada 14. jūnija Likumā, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi, un ar ko groza a) grozīto 1905. gada 25. septembra Likumu par nekustamā īpašuma tiesību reģistrāciju un b) jauno Civilprocesa kodeksu (*loi du 14 juin 2015 relative à la mise en application du règlement (UE) n° 650/2012 du Parlement européen et du Conseil du 4 juillet 2012 relatif à la compétence, la loi applicable, la reconnaissance et l'exécution des décisions, et l'acceptation et l'exécution des actes authentiques en matière de successions et à la création d'un certificat successoral européen et modifiant a) la loi modifiée du 25 septembre 1905 sur la transcription des droits réels immobiliers et b) le Nouveau Code de procédure civile*).

Minētā likuma 1. pantā ir noteikts: "Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi notāri, kuri iecelti ar lielhercoga rīkojumu, ir kompetenti veikt nekustamā īpašuma tiesību pielāgošanu, kā minēts regulas 31. pantā. Pielāgošanu, kas minēta pirmajā daļā, veic ne vēlāk kā dienā, kad īpašums, uz kuru attiecas lietu tiesības, kas minētas 31. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi, tiek nodotas *inter vivos* bez atlīdzības vai par atlīdzību." Turklāt ar minēto likumu tiek grozīta 1. panta otrā daļa grozītajā 1905. gada 25. septembra Likumā par nekustamā īpašuma tiesību reģistrāciju, aktiem, ar kuriem nodod tajos minētās nekustamā īpašuma tiesības un kuri jāreģistrē tā rajona hipotēku birojā, kur atrodas īpašums, pievienojot notariālus aktus, ar kuriem pielāgo tiesības uz ārvalstu nekustamo īpašumu.

Lapa atjaunināta: 03/11/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.